

ÖZETLER VE ANAHTAR KELİMELER

Uluslararası Hukukta Saldırı Suçu Kavramının Temel Unsurları: Tanım Çalışmaları ve Yansımalar

Yazar: Yücel ACER

ÖZET: Barış ortamı, toplumsal bir düzen oluşmasının temel unsurlarından birisidir. Bu nedenle hukuk düzeninden, şiddete başvurulmasını sıkı bir biçimde düzenlemesi beklenir. Bu bağlamda, daha birçok insanlık dışı eylemin gerçekleştirilmesine ortam hazırlayan savaş ya da silahlı kuvvet kullanımına başvurulmasının sıkı bir biçimde hukuksal düzene bağlanması uluslararası toplumun temel düzeninin korunması açısından elzemdir.

Devletlerin birbirlerine karşı kuvvet kullanmasının yasak olduğu ve bu yasağın ihlalinin devletlerin uluslararası sorumluluğuna ve daha ileri gidilerek kişisel cezai sorumluluğa yol açtığı prensipleri uluslararası hukuka yerleşmiştir. Ancak, saldırı yasağının ihlalinin doğan saldırı suçunun belirgin bir hukuksal tanıma kavuşturulması çalışmaları halen devam etmektedir. Uluslararası Ceza Mahkemesi ve statüsüne ilişkin hazırlık çalışmalarında, saldırı ve saldırı suçu kavramları ayrıntılı inceleme ve tartışmalara konuları olmaktadır. Hem saldırı kavramındaki tanımsal sorunlar hem de saldırı suçu kavramındaki tanımsal sorunlar, mesele üzerinde daha fazla çalışma yapılmasını gerekli kılmaktadır. Çalışmamız, yapılan tartışmalar çerçevesinde saldırı suçu tanımının hangi temel unsurlarının belirginlik kazandığına ve hangi unsurların tanımda bulunmasının uygun olacağına dair gözlemleri ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: silahlı kuvvet, saldırı, saldırı suçu, uluslararası ceza hukuku, uluslararası ceza mahkemesi.

Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uygulamalarına Genel Bir Bakış

Yazar: Yusuf AKSAR

ÖZET: 17 Temmuz 1998 tarihinde uluslararası toplum, Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü'nü kabul etmiş ve 60 devletin onayının tamamlanmasıyla 1 Temmuz 2002'de Mahkeme görevine başlamıştır. Mahkemenin temel özellikleri şu şekilde belirtilebilir: a) Uluslararası kişiliğe sahip sürekli ve bağımsız bir kurum olma, b) ulusal mahkemeleri tamamlayıcı nitelikli yargı yetkisine sahip olma, c) sadece bireyler üzerinde uluslararası düzeyde uluslararası cezai sorumluluğu tesis etme, ve d) maddi yargı yetkisinin savaş suçları, insanlığa karşı işlenen suçlar, soykırım suçu ve saldırı suçuyla sınırlı olması. Haziran 2005 itibarıyla, Mahkeme önünde dört olayla ilgili hazırlık soruşturmasının yapılması söz konusudur. Bunlardan üç tanesi, bizzat Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Uganda Cumhuriyeti ve Orta Afrika Cumhuriyeti'nin kendi ülkelerinde işlenen suçlarla ilgili olarak Mahkemenin Savcılık Makamına başvuruları, dördüncüsü ise Sudan'ın Darfur bölgesiyle ilgili Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1593 (2005) sayılı kararı ile Mahkeme önüne taşınmıştır. Bu makalenin amacı, genel olarak Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Mahkemenin ilk uygulamalarını uluslararası ceza hukuku bakımından değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: savaş suçları, insanlığa karşı işlenen suçlar, soykırım suçu, saldırı suçu, tamamlayıcı yargı yetkisi, BM Güvenlik Konseyi Kararı 1593 (2005).

ULUSLARARASI TERÖRİZM VE ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ

Yazar: Ahmet Hamdi TOPAL

ÖZET : Uluslararası barış ve güvenliğe yönelik ciddi bir tehdit haline gelen uluslararası terörizmle mücadelede, saldırganların yargılanması önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda teröristlerin yargılanması için uygun seçeneklerden bir tanesi de Uluslararası Ceza Mahkemesidir. Çalışmada, uluslararası terörist eylemlerin Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından yargılanıp yargılanamayacağı hususu ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Terörizm, İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlar, Ad Hoc Mahkeme, Uluslararası Ceza Mahkemesi

ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ STATÜSÜNDE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ VE ADLİ YARDIMLAŞMA

Yazar: Timuçin Köprülü

ÖZET: Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü'nün 86. maddesine göre, Statü'ye taraf devletlerin, Statü'nün hükümleri uyarınca, Mahkemenin yargı yetkisine giren suçların soruşturulmasında ve faillerinin yargılanmasında Mahkemeye tam bir işbirliği içinde çalışacakları ifade edilmektedir.

Bu makalede adli yardımlaşma ve işbirliği kavramları incelendikten sonra, Statü hükümleri uyarınca adli yardımlaşma ve işbirliğinin nasıl gerçekleşeceği incelenecektir.

SİLAHLI ÇATIŞMALAR HUKUKUNDA ÜSTÜN SORUMLULUĞU DOKTRİNİ

Yazar: R. Murat ÖNOK

ÖZET: Üstün sorumluluğu doktrini, uluslararası ceza hukukunun ihtiyaçlarından kaynaklanan ve örfi uluslararası hukuk kurallarıyla belirlenen yerleşmiş bir kurumdur. Üstün sorumluluğu doktrini, sadece amir'lere değil, her düzey üstlere de uygulanabilmektedir. Dayandığı temel anlayış, denetimi ve gözetimi altındakilerin işleyebileceği suçları önleme ya da cezalandırma görev ve imkanına sahip olan yetkililerin, bu görevini ihlal etmesi durumunda, sırf bu nedenle sorumluluk altına girmesidir.

Üstün, kontrol ve denetimindeki astların işlediği fiillerden sorumlu tutulabilmesi şu üç koşulun varlığına bağlıdır: a) Astlık-üstlük ilişkisinin varlığı, b) Amirin (ya da üstün), astlarının ceza sorumluluk gerektiren faaliyetlere giriştiklerini bilmesi ya da bilmesinin gerekmesi, c) Amirin (ya da üstün), astlarının bu faaliyetlerini önleme ya da cezalandırmada kusur göstermesi.

Üstün sorumluluğu doktrini, uluslararası örfi hukukun bir parçası olup uluslararası yargısal içtihatlarla sıklıkla konu olmuşsa da, günün koşulları ışığında yorumlanması gereken, yaşayan bir enstrümandır. Bu açıdan, uluslararası ceza hukukunun gerçekleri ve insanlık hukukunun korumayı amaçladığı kesimlerin çıkarları göz önünde tutularak, geliştirici bir şekilde yorumlanmalıdır.

Fakat bu yapılırken, temelde ceza sorumluluğunun söz konusu olduğu akılda tutulmalı ve bu sebeple, kusura dayalı kişisel sorumluluk ve şüpheden sanık yararlanır gibi temel ilkelere ödün verilmesi gereklidir. Bunun da yolu, özellikle manevî unsur açısından sivil ya da askerî amirin kusurunun her somut olayda, şüpheye yer bırakmayacak şekilde tespit edilmesine bağlıdır. Kanaatimizce, Yugoslavya ve Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemelerinin şu ana kadarki uygulamasında, genel olarak bu hususa dikkat edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üstün Sorumluluğu, alt-üst ilişkisi, etkin kontrol, bilgi gereksinimi, ihmal

ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ'NİN YARGI YETKİSİNİ KULLANABİLMESİ-NİN ÖNKOŞULLARI

Yazar: Ülkü HALATÇI

ÖZET: Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (UCM) kuruluşu tarihsel süreçte kuşkusuz önemli bir başarı olarak değerlendirilmektedir. UCM, uluslararası bir antlaşma ile BM'den bağımsız ve uluslararası kişiliğe sahip bir organ olarak kurulmuştur. Bununla birlikte, Roma Statüsü'nün 1. maddesi ve giriş bölümünde belirtildiği gibi UCM'ne ulusal mahkemeleri tamamlayıcı bir rol verilmiştir.

UCM, bütün uluslararası topluluğu yakından ilgilendiren soykırım suçu, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırı suçu işleyen kişileri yargılama yetkisine sahiptir. Statü'nün köşe taşlarından biri olan 12. maddede, UCM'nin yargı yetkisini kullanabilmesinin önkoşulları düzenlenmiştir. Statü'nün 12/1. maddesine göre, bir devlet Statü'ye taraf olmakla, ilgili suçlar bakımından UCM'nin yargı yetkisini kabul eder. 12/2. maddede, evrensel yargılama ilkesinin aksine, UCM'nin yargı yetkisinin doğması için, suç ile suçun işlendiği ülke devleti veya suç isnat edilen kişinin uyruğunda olduğu devlet arasında bağlantı olması ve bu devletlerin Statü'ye taraf olmaları gerekmektedir. Statü'ye taraf olmayan devletler ise, 12/3. maddeye göre, belirtilen iki yoldan biri aracılığı ile somut bir olay için UCM'nin yargı yetkisini kabul ederse UCM, işlendiği iddia edilen suç ya da suçlar ile ilgili yargılama yapabilecektir. Statü'nün 13 (b) maddesine göre, Güvenlik Konseyi'nin de UCM'yi harekete geçirme yetkisi bulunmakta olup ilgili düzenleme, evrensel olmasına koşut olarak 12/2. maddede yer alan genel yargı yetkisinden daha güçlü bir etkiye sahiptir. Söz konusu makalenin amacı, ilgili düzenlemeleri gelişen uluslararası hukuk süreci ile birlikte değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: BM Güvenlik Konseyi, Evrensel Yargı Yetkisi, İnsanlığa Karşı Suçlar, Örf Adet Hukuku, Saldırı Suçu, Savaş Suçları, Soykırım Suçu, Uluslararası Ceza Mahkemesi, Uluslararası Suçlar